

**Підготовка до
написання
наукової роботи**

План заняття

---

1. Наукова робота: визначення, поняття, основні види.
2. Загальна характеристика наукової роботи.
3. Загальна схема наукового дослідження.
4. Вибір і затвердження теми.
5. Формулювання назви наукової роботи.

«Бути молодим науковцем в Україні – це означає бути першовідкривачем: нових знань, нових форм, нових методів»

Кваліфікаційні роботи включають:

◆ *Реферат*

◆ *Курсова робота*

◆ *Дипломна робота*

Наукова робота!

◆ *Реферат* (від лат. *refere* – доповідати, повідомляти) – короткий виклад змісту одного або кількох документів, наприклад, наукових статей з певної теми. Таким чином, реферат – це скорочений переказ змісту первинного документа (або його частини) з основними фактичними відомостями та висновками.

◆ *Курсова робота* – це самостійне навчально-наукове дослідження студента, яке виконується з певного курсу або з окремих його розділів.

Згідно з «Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах України» курсова робота виконується з метою закріплення, поглиблення й узагальнення знань.

◆ *Дипломна робота* — це кваліфікаційне навчально-наукове дослідження студента, яке виконується на завершальному етапі навчання студентів у вищому навчальному закладі.

Дипломна робота має комплексний характер і пов'язана з використанням набутих студентом знань, умінь і навичок зі спеціальних дисциплін.

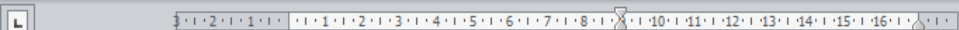
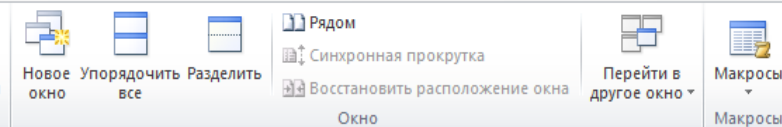
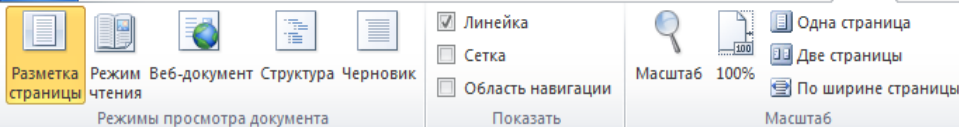
До кваліфікаційних робіт висуваються такі основні вимоги:

- актуальність теми, відповідність її сучасному стану певної галузі науки та перспективам розвитку, практичним завданням певної сфери;
- вивчення й критичний аналіз наукових видань з теми;
- огляд історії досліджуваної проблеми та її сучасного стану;
- чітка характеристика предмета, мети й методів дослідження, опис та аналіз проведених автором експериментів;
- узагальнення результатів, їх обґрунтування, висновки та рекомендації.

◆ Незалежно від обраної теми курсова (дипломна) робота структурно повинна містити: титульний аркуш; зміст; перелік умовних позначень (за потреби); вступ; кілька розділів (підрозділів), що розкривають теорію питання та досвід практичної роботи; висновки; список використаних джерел; додатки.

3.

Схема наукової роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ НАЦІОНАЛЬНИЙ АвіАЦІЙНИЙ Університет

ВЕЛИКА Вікторія Валеріївна
 студентка 402 групи
Навчально-наукового
Гуманітарного інституту

ВІДТВОРЕННЯ ПРОВЕРБІУМА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ПЕРЕКЛАДІ (на матеріалі романів Дж. К. Ролінг циклу «Гарі Поттер» та їх перекладів українською мовою)

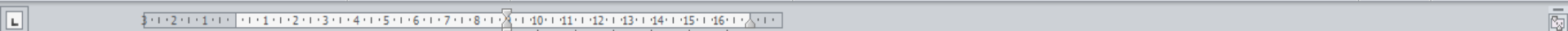
*дипломна робота
на здобуття ОС «Бакалавр»*

Науковий керівник:
 кандидат філологічних наук,

ЗМІСТ

	2
Вступ.....	3
Розділ 1. Особливості передачі провербіума у художньому тексті.....	6
1.1 Провербіум у художньому творі як перекладацька проблема.....	6
1.2 Практика відтворення негативних волюнтаривів.....	10
1.3 Відтворення каламбурів.....	14
Розділ 2. Передача провербіума в романах фентезі Дж. К. Ролінг.....	20
2.1. Особливості словотворчості Дж. К. Ролінг.....	20
2.2. Передача ефекту каламбуру у творі жанру фентезі.....	25
2.3. Відтворення емоційного компоненту негативних волюнтаривів.....	31
Висновки.....	44
Список використаних джерел.....	47
Додаток А.....	51
Додаток Б.....	54
Додаток В.....	55

Разметка страницы
Режим Веб-документ
Структура
Черновик
Режимы просмотра документа
Линейка
Сетка
Область навигации
Показать
Масштаб 100%
Одна страница
Две страницы
По ширине страницы
Масштаб
Новое окно
Упорядочить все
Разделить
Рядом
Синхронная прокрутка
Восстановить расположение окна
Окно
Перейти в другое окно
Макросы

ВСТУП

Одним із основних напрямків розвитку сучасного перекладознавства є розробка питань, пов'язаних з проблемами перекладу художньої літератури, і зокрема, відтворення проverbs. Провербійум є частиною групи небагаточисленних еквівалентів, до яких відносять найістотніші явища і реалії дійсності: прислів'я, приказки (приповідки) та їх жанрові різновиди – вітання, побажання, прокльони, порівняння, прикмети, каламбури, тости. Формула двосторонньої еквівалентності виключає перекладацьку проблему. Вона виникає тоді, коли з'являється варіативність: можливість встановлення різних відповідників. Частина різновидів не має сталих, закріплених традицією відповідників. Це відбувається тоді, коли провербійум є носієм стилістичної інформації, що обов'язково передбачає варіативність перекладацьких рішень.

Стилістична мовотворчість, як сфера інтерпретації і творчих перекладацьких рішень завжди привертає увагу перекладознавців. Крім того, дослідження в області малих жанрів фольклорної прози висвітлюють експресивний потенціал порівнюваних мов. Наступним чинником, який зумовлює актуальність досліджуваної проблеми, є загострення полемки між дослідниками творчості Родінг, що не мають згоди щодо функціонування провербійума в її творах про Гаррі Поттера. Контекстуальний аналіз та лінгвістична кваліфікація провербійума Дж. К. Родінг в мові оригіналу та мовах перекладу сприятиме поглибленому вивченню особливостей відтворення авторського ідіостилю та ментальних механізмів моделювання «комічного» та «негативного», узвичаюючи актуальність дослідження.

Метою курсової роботи є комплексний аналіз особливостей перекладу з української

Гаррі Поттера, 66 їх відповідників українською мовою, було вилучено з українських перекладів.

Предметом дослідження є особливості передачі провербійума англомовних фентезійних творів українською мовою.

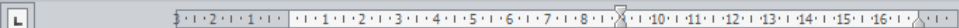
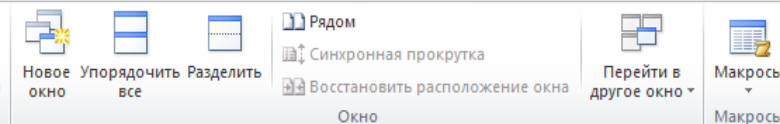
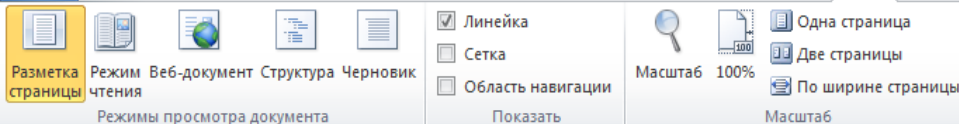
Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань:

1. Проаналізувати шляхи відтворення каламбуру та негативних волонтактивів з погляду перекладу.
2. Встановити розбіжності в системі англійської та української мови на прикладі досліджуваних текстів мови оригіналу і мови перекладу.
3. З'ясувати структуру провербійумів та можливість/неможливість їх відтворення у перекладі українською мовою.
4. Виявити інтертекстуальні зв'язки «комічного» та «негативного» у межах творів Дж. К. Родінг та особливості їх збереження/втрата при перекладі.
5. Встановити основні випадки деформації авторського наміру, а також види та причини часткової чи повної втрати інформації.

Теоретичне значення роботи полягає у подальшому дослідженні способів відтворення авторського ідіостилю, а також використання та перекладу провербійума, зокрема каламбуру та негативних волонтактивів. Отримані результати та висновки можуть вдосконалити методи визначення і перекладу каламбуру та негативних волонтактивів.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання результатів аналізу в дослідженні авторського ідіостилю, визначення та перекладу з англійської на українську мову каламбуру та негативних волонтактивів, інтерпретації художнього тексту. Також дослідження буде

5

текстом оригіналу, зіставлення перекладів текстів трансформацій, дискурсивний та компонентний методи.

Матеріалом дослідження стала серія романів про Гаррі Поттера авторки Дж. К. Ролінг.

Наукова новизна роботи полягає у комплексному аналізі та класифікації одиниць каламбуру та негативних волюнтаривів у герпетології про Гаррі Поттера авторки Дж. К. Ролінг, а також визначення способів їх перекладу українською мовою.

Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та 3-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 56 сторінок, з них 44 сторінки – основного тексту. Список використаних джерел налічує 44 позиції, з них 19 – наукові праці, 25 – ілюстративні джерела 3– довідкова література, 4 – Інтернет-джерела. Додаток А вміщує таблицю-госарій каламбуру та негативних волюнтаривів (заклять), додаток Б містить діаграму способів перекладу каламбуру, додаток В містить діаграму способів перекладу негативних волюнтаривів (заклять).

6

РОЗДІЛ I

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДАЧІ ПРОВЕРБІУМА У ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ

1.1. Провербіум у художньому творі як перекладацька проблема

Мова – це неоціненний скарб кожного народу. Століттями вона накопичує та шліфує найкращі зразки народного досвіду, вираження людської думки та емоцій, ідеали моральності, що відтворені у вигляді proverbium. Саме за допомогою такого різновиду експресивної лексики можна відтворити все різноманіття народного життя: любов та ненависть, правду та брехню, працьовитість та лінь, мужність та богузтво, радість та смуток.

Перекладач завжди був зацікавлений не лише змістовим навантаженням тексту іноземною мовою, а й його конкретним втіленням, оформленням, способом концептуально-експресивного вираження повідомлення рідною мовою [6, с. 19]. Питання адекватного відображення в перекладі стилістичних засобів вираження, а також збереження стилю у перекладі, завжди були найважливіми та вимагали від перекладача не лише професійних навичок транслітерації письмового та усного тексту, а й володіння екстралінгвістичними знаннями. Від того, наскільки успішними виявляться спроби перекладача передати сенс вихідного тексту, буде залежати сила впливу перекладеного твору на читача.

«Провербіум (лат. – приказка), або паремія (грец. *Parainia* – прислів'я) – це видове позначення фольклорних малих жанрів афористичного спрямування. Часом пареміями звать також інші малі жанри фольклорної прози: загадки,

Дипломна робота - Microsoft Word (Сбой активации продукта)   Работа с таблицами

Файл   Главная   Вставка   Разметка страницы   Ссылки   Рассылки   Рецензирование   Вид   Конструктор   Макет

Разметка страниц   Режим Веб-документа   Структура Черновики   Линейка   Сетка   Область навигации   Масштаб 100%   Одна страница   Две страницы   По ширине страницы   Новое окно   Упорядочить все   Разделить   Рядом   Синхронная прокрутка   Восстановить расположение окна   Перейти в другое окно   Макросы

Режимы просмотра документа   Показать   Масштаб   Окно   Макросы

с. 389]. "*Butter mellow*" = «м'яке масло» (дослівно) – словосполучення утворене не за правилами англійської мови, проте авторка навмисне вжила саме такої конструкції, аби створити негативний волюнтатив (закляття). Перекладач у відтворенні закляття українською мовою керувався головним чином милозвучністю та точним римуванням, проте за допомогою засобів цільової мови зумів відтворити емоційне навантаження та структуру закляття. "*Caterwauling Charm's set off, they'll be onto you like bow truck leson doxy eggs*" [37, с. 560]; – «Спрацьовує закляття «*Котячий концерт*», і всі на вас накидаються, як *посіпаки на доксині яйця*» [28, с. 558]. "*Caterwauling*" – українською мовою означає «крячати» (про котів), «нявчати» [39, с. 52], цим авторка хотіла передати зміст закляття, а саме його вплив на заманювання та приваблювання, що можна порівняти з поведінкою котів навесні. Перекладач адаптував закляття під українського читача і зберіг гумористичне навантаження.

З огляду на досліджені приклади відтворення проverbsіума, а саме каламбуру (гри слів) та негативних волюнтативів (заклять) можна дійти висновку, що перекладацькі деформації авторської думки є невід'ємною частиною перекладу твору. Основною причиною деформацій є прагнення перекладача відтворити зміст оригіналу зрозуміло для читача цільової мови та якомога якісніше передати ідею автора. Дослідивши ряд прикладів відтворення

ВИСНОВКИ

1. Проаналізувавши матеріал, що стосується теми роботи, та творчість авторки Дж. К. Ролінг, зокрема серію романів про Гаррі Поттера, можна зробити висновок, що переклад каламбурів та негативних волюнтативів має свої особливості та правила, за допомогою яких можна створити адекватний переклад цільовою мовою. До основних прийомів перекладу каламбуру належать калькування, компенсація та вилучення. Переклад негативних волюнтативів здійснюється за допомогою прийому транслітерації, адаптації та калькування. Використовуючи саме такі способи перекладу можна зберегти оригінальну ідею автора та передати точне значення гри слів та волюнтативної лексики з негативною семантикою.

2. Основні розбіжності між системами української та англійської мови полягають у способі формування слів, застосуванні художніх засобів, а також граматичній будові речень. Англійській мові притаманна велика кількість омонімічних та багатозначних слів, що створює певні труднощі під час відтворення тексту українською мовою. Водночас структура формування слів української мови значно різноманітніша, що дає змогу відійти від дослівного способу перекладу та застосувати прийом адаптації, або компенсації. Українська мова має більш широкий спектр застосування художніх засобів, що полегшує

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

75

I. Наукові праці

1. Алексеева И.С. Профессиональное обучение переводчика / И.С. Алексеева. – СПб.: Союз, 2001. – 288 с.
2. Алимов В.В. Теория перевода / В.В. Алимов. Перевод в сфере профессиональной коммуникации. Учебное пособие. Изд. 4-е, испр. – М.: КомКнига, 2006. – 160 с.
3. Акуленко В.В. Вопросы интернационализации словарного состава языка / В.В. Акуленко. – Харьков: Издательство Харьковского университета, 1972. – 216 с.
4. Антрушина Г. Б. Лексикология английского языка: учеб. пособие для студ. / Г. Б. Антрушина, О. В. Афанасьева, Н. Н. Морозова. – М.: Дрофа, 1999. – 288 с.
5. Аракин В.Д. Сравнительная типология английского и русского языков / В.Д. Аракин. – Л.: Просвещение, 1979. – 280 с.
6. Аристова В.М. Англо-русские языковые контакты / В.М. Аристова. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1978. – 151 с.
7. Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка / И. В. Арнольд. – М.: Высш. шк., 1986. – 296 с.
8. Архипенко Л.М. Іншомовні лексичні запозичення в українській мові: етапи і ступені адаптації (на матеріалі англіцизмів у пресі кінця XX – початку XXI ст.): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук: спец. 10.02.04 / Л.М. Архипенко. – Харків: Харк. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна, 2005. – 20 с.
9. Безпояско О.К. Граматика української мови / О.К. Безпояско,

76

11. Бархударов Л.С. Язык и перевод / Л.С. Бархударов. – М.: Международные отношения, 1975. – 238 с.
12. Блох М.Я. Теоретическая грамматика английского языка / М.Я. Блох: учебник для студ. филол. фак. ун-тов и фак. англ. яз. дельвузов. – М.: Высшая школа, 1983. – 383 с.
13. Божко В.В. Руйнівна небезпека запозичень (на матеріалі ЗМІ початку XXI століття) / В. В. Божко // Мовознавчий вісник: зб. наук. пр. / МОН України. Черкаський нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. – Черкаси, 2006. – Вип. 3. – С. 177 – 183.
14. Бреус Е.В. Теория и практика перевода с английского языка на русский / Е. В. Бреус: Учебное пособие. – 2-е изд. – М.: УРАО, 2003. – 103 с.
15. Виноградов В.С. Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы) / В.С. Виноградов. – М.: Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. – 224 с.
16. Вихованець І.Р. Теоретична морфологія української мови / І.Р. Вихованець, К.Г. Городенська: Академічна граматики української мови. – К.: Унів. вид-во – Пульсари, 2004. – 400 с.
17. Доровских Л.В. Семантическое освоение иноязычной лексики в заимствующем языке: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук: спец. 10.02.14 / Л. В. Доровских. – Тбилиси, 1977. – 23 с.
18. Дьолог О.С. Процесс адаптации новейших английских заимствований в современном украинском языкознании / О.С. Дьолог / Уч. зап. Таврич. нац. ун-та ім. В.И. Вернадського. – Сер. «Филологія. Соціальні комунікації». – 2011. – Т. 24 (63). – № 4. – Ч. 2. – С. 118 – 121.

Файл Главная Вставка Разметка страницы Ссылки Рассылки Рецензирование Вид Конструктор Макет

Вставить Вырезать Копировать Формат по образцу Буфер обмена

Times New Roman 12 Шрифт

Абзац

Стили

АаБбВвГг, АаБбВвГг АаБбВв АаБб АаБбВв АаБбВв

П Абзац с... Выделение Заголов... П Заголов... П Заголов... П Название

Изменить стили Редактирование

79. Федоренко О.І. Науково-технічний переклад / О.І. Федоренко. – Тернопіль, Карп'юк, 2003. – 256 с.
80. Федорещ С. А. Англійські запозичення в мові сучасної української реклами : дис. на здобуття наук. канд. філол. наук : спец. 10.02.14 / С. А. Федорещ / Харків : Харк. нац. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди, 2005. – 203 с.
81. Цымбалюк Ю. В. Іншомовні слова з артиклями, засвоєні українською мовою / Ю. В. Цымбалюк // Українське мовознавство. – 1982. – № 10. –

383 p.

П. Джерела матеріалу дослідження

91. Англо-український глумачний словник з обчислювальної техніки, Інтернету і програмування / [уклад. : Е.М. Пройдаков, Л.А. Теплийкий]. – К. : СофтПрес, 2006. – 824 с.
92. Англо-український довідник з аеродинаміки / [уклад. В.Г. Жила, О.М. Переверзев, Є.П. Ударцев]. – К. : НАУ, 2005. – 188 с.

83

93. Гоффман П. Інтернетівський поштовий консорціум / Пер. з англ. // Світ науки. – 1998. – № 3. – 88 с.
94. Дорнбуш Рудігер, Фішер Стенлі. Макроекономіка / Пер. з англ. – К. : Основи, 1996. – 814 с.
95. Ландау Л. Д., Ліфшиц Є. М. Короткий курс теоретичної фізики / Пер. з англ. – К. : Основи, 1992. – 195 с.
96. Ландау Л. Д., Ліфшиц Є. М. Статистична фізика / Пер. з англ. – К. : Основи, 1992. – 215 с.
97. Ліфшиц Є. М., Пітаєвський Л. П. Фізична кінетика / Пер. з англ. – К. : Основи, 1993. – 186 с.
98. Нервова система та її значення в регуляції та узгодженні функцій організму і людини [Електронний ресурс] – Режим доступу:

84

- 107 Immune and Inflammatory Responses in the Nervous System. [Electronic resource]. – Access : http://en.wikipedia.org/wiki/Nervous_system
- 108 The Reconstruction of Meaning. Notes on German Interpretive Sociology. [Electronic resource]. – Access : www.qualitative-research.net/fqs-texte/3-05/05-3-45-e.htm
- 109 Stanley L. Stokes. Hydraulic Brakes / L. Stokes Stanley // Scientific American. – February, 1998. – 104 p.
- 110 Stix G. Wrapping up the Universe / G. Stix // Scientific American. – February, 1998. – P. 87 – 90.

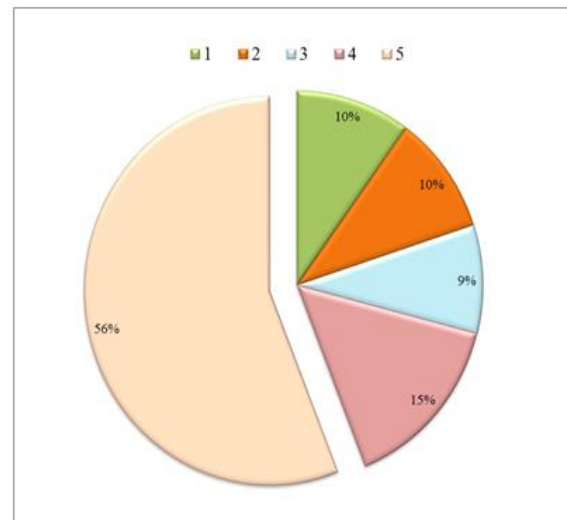
III. Довідкова література

111. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов / О. С. Ахманова. – 4-е изд., стереотип. – М. : КомКнига, 2007. – 576 с.
112. Бажко Л. І. Словник лінгвістичних термінів / Л. І. Бажко, І. С. Олійник.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Зведена картина способів відтворення фоностилістичного рівня в драматичних творах українськомовними перекладачами

1. Фонетичні заміни.
2. Фонетичні помилки.
3. Скорочені форми слів.

**Вибір і
затвердження теми**

Кожна **наукова проблема** складається з ряду тем. **Тема** - це наукове завдання, яке охоплює певну галузь наукового дослідження. Вона базується на численних наукових питаннях. Під науковими питаннями розуміють дрібніші наукові завдання, які належать до конкретної галузі наукового дослідження. Дослідження з окремих тем можуть бути індивідуальними або проводитись групою наукових працівників протягом одного або ряду років.

Студентам надається право обирати тему курсових та дипломних робіт, визначені випусковими кафедрами університету, або пропонувати свої теми з обґрунтуванням їх розроблення.

Керівництво курсовими та кваліфікаційними роботами здійснюється провідними викладачами випускових кафедр. Організація та контроль за процесом підготовки й захисту цих робіт покладається на завідувачів кафедрами. Тематика курсових та кваліфікаційних робіт щорічно корегується з урахуванням набутого на кафедрах досвіду.

◆ При виборі теми основними критеріями мають бути її актуальність, новизна і перспективність, наявність теоретичної бази;

◆ Доцільно ставити завдання порівняно вузького плану, для того щоб тему можна було глибоко опрацювати.

◆ Після вибору теми студент повинен звернутися до свого наукового керівника за порадою. Думка наукового керівника має особливе значення для вибору теми. Його рекомендації допомагають обмежити поле діяльності. Дуже важливо, щоб здобувач сам перед тим спробував розробити план своєї теми, добре обміркував і чітко уявив собі хід її виконання. Це дасть змогу науковому керівникові зважити на здібності студента його підготовленість до виконання даної роботи, а отже, зробити правильні висновки щодо того, яку надати йому допомогу.

Формулювання назви наукової роботи

◆ **Назва**- це візитна картка роботи: лаконізм, чітке відображення змісту дослідження - суттєві позитивні ознаки справжньої наукової роботи. Варто пам'ятати, що назва теми, так би мовити, зобов'язує дослідника. Якщо вона не відповідає змістові роботи, то це свідчить не тільки про те, що автор не має чіткого усвідомлення про зміст дослідження, але й про його некомпетенцію, що, загалом, може призвести до певної дезорієнтації читача.

Процес формування теми дослідження включає такі етапи:

вибір теми;

обґрунтування, уточнення теми;

конкретизація теми;

формулювання назви теми;

затвердження теми.

На стадії формування теми наукового дослідження визначають її назву – змістовний заголовок. Назву наукової роботи формулюють за допомогою такого правила: в назві теми наукової роботи повинна бути відображена спрямованість (проблема) дослідження (мета або завдання) об'єкт дослідження, предмет дослідження.

◆ Назва роботи має бути якомога коротшою (7 слів $\pm$ 2 слова), адекватно відобразити її зміст та суть вирішуваної наукової проблеми (завдання). Вона повинна вказувати на мету (предмет) розвідки і її завершеність. Часом для більшої конкретизації до назви додають невеликий (4–5 слів) підзаголовок. Аспект вивчення подається через двокрапку або в дужках.

◆ У назві не слід використовувати ускладнену термінологію псевдонаукового характеру. Треба уникати назв, що починаються зі слів: "Дослідження питання...", "Дослідження деяких шляхів...", "Шляхи...", "Проблеми...", "Деякі питання...", "Матеріали до вивчення...", "До питання..." та ін., в яких не відбито достатньою мірою суть проблеми.

Перш ніж подавати чернетку науковому керівникові, треба ще раз переглянути, чи логічно викладено матеріал, чи є зв'язок між підрозділами та розділами, чи увесь текст «працює» на головну ідею курсової (дипломної) роботи. Схематичне зображення роботи дозволить виявити нелогічність в її структурі та змісті. Оформляючи текст роботи, необхідно знайти час для повторного перегляду першоджерел. Це допоможе побачити ще щось цінне, що, можливо, було пропущено спочатку, наштовхне на нові цікаві думки, дозволить поглибити розуміння проблеми.